

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 120, 141, 115, 275

Čtení: Sk 14, 8 – 21

Text: 1S 8, 1 – 9 *Když Samuel zestárl, ustanovil Izraelci za soudce své syny. Jméno jeho prvorozeného syna bylo Jóel a jméno druhého Abijáš; byli soudci v Beer-šebě. Jeho synové však nechodili jeho cestou, ale propadli lakotě, brali úplatky a převraceli právo. Všichni izraelští starší se tedy shromáždili a přišli k Samuelovi do Rámy. Řekli mu: "Hle, ty jsi už starý a tvoji synové nechodí tvou cestou. Dosad' nyní nad námi krále, aby nás soudil, jako je tomu u všech národů." Ale Samuelovi se to nelíbilo, že řekli: "Dej nám krále, aby nás soudil." I modlil se Samuel k Hospodinu. A Hospodin Samuelovi odpověděl: "Uposlechni lid ve všem, co od tebe žádají. Vždyť nezavrhlí tebe, ale zavrhlí mne, abych nad nimi nekraloval. Vším, co dělali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes, dokazují, že mě opustili a že slouží jiným bohům; tak jednají i vůči tobě. Ted' však je uposlechni, ale důrazně je varuj a oznam jim právo krále, který nad nimi bude kralovat."*

Samuel zestárl. Už neměl tolik síly jako zamlada, kdy ho Pán Bůh povolal do služby. Už to nebyl ten mládenec, co se teprve učil slyšet Boží hlas pod dohledem kněze Élího. Ve svatyni v Šílu toho zažil docela dost a rozhodně si nedělal o Božím lidu iluze. Byl svědkem bezbožného jednání synů kněze Élího, zažil krádež Boží schrány i Élího smrt a smrt jeho synů. Nebyla to dobrá doba. Boží slovo tehdy znělo jen sporadicky a prorocké vidění skoro neznali. O atmosféře té doby svědčí i jméno Élího vnuka, kterého matka v den svého skonu pojmenovala: Í-kábód tzn. „A je po slávě!“ Mladý Samuel vyrůstal v době, kdy lidé pořádně neznali Boží slovo a neměli žádnou vizi. Už tehdy ho ale Pán Bůh učil vyřizovat lidem i nepříjemné věci. Samuelovi se tenkrát Hospodin zjevoval ve svatyni v Šílu, a to svým slovem. Samuel býval docela schopný muž, který dokázal zvednout i těžký kámen, který pak umístil mezi obce Mispu a Šén a pojmenoval ho Eben-Ezer, to je „Kámen pomoci“.

Ale teď, po letech, už lidé říkají Samuelovi: "Podívej se, ty jsi už starý a z tvých synů soudcové nebudou. Dosad' nyní nad námi krále, aby nás soudil, jako je tomu u všech národů. Mají to tak všude." Ale my čteme, že Samuelovi se to nelíbilo. Ne proto, že řekli, že už je starý. Toho si byl Samuel dobře vědom. Ale že řekli: "Dej nám krále, aby nás soudil."

Celý život se Samuel snažil lidem vysvětlit, že nad nimi kraluje Hospodin. Že Boží lid má Pána na nebesích a že vůči světské moci si má uchovat svobodu svědomí a nenechat se duchovně ovládat a zotročovat. Boží lid nemá být závislý dokonce ani na svém knězi, nýbrž jen na svém Bohu. Bůh je tím, kdo podle svých příkázání soudí lid a komu jsou lidé odpovědní. Úkolem biblických soudců bylo připomínat lidem Boží vládu a Boží zákony. Nikoliv panovat nad lidmi nebo vydávat své vlastní zákony jako král. Ovšem lidé, přestože chtějí svobodu, podvědomě touží po nějakém lidském vůdci, chtějí mít před sebou silného leadera, který by je vedl. To je přece jen poněkud pohodlnější než mít svou osobní přímou zodpovědnost před Bohem. Leader často funguje jako jakýsi hromosvod našich problémů, a je lépe, když je to člověk z masa a kostí než neviditelný a neuchopitelný Pán Bůh.

Samuel reaguje na žádost izraelských starších tím, že se nejprve ze všeho jde modlit. Předloží to Hospodinu, aby mu Pán Bůh ukázal, co má dělat. Jak se rozhodnout? A během této modlitební chvíle dostává od Hospodina odpověď.

V prvé řadě mu Pán Bůh říká, aby si nic nebral osobně. „Vždyť nezavrhlí tebe“. O tebe, Samueli, tu vůbec nejde. Oni mají problém se mnou, jako s jejich neviditelným Bohem. Jde o to, že lidé chtějí vidět před sebou silného viditelného vůdce, ale ne neviditelného a neuchopitelného Pána Boha. Je to stejné, jako když Izraelci na poušti žádali Árona, aby jim zhotovil sochu býčka, kterého by měli neustále před očima a mohli ho uctívat jako své božstvo.

Tato touha vlastně provází lidi po celé věky. I v Novém zákoně si lidé chtěli zbožstit apoštoly, konkrétně Pavla a Barnabáše a chtěli je uctívat jako bohy. „Co to děláte!“ volá Pavel, „vždyť i my jsme smrtelní lidé jako vy. Zvěstujeme vám, abyste se od těchto marných věcí obrátili k živému Bohu.“ A hned na to Pavel poznává, jak vrtkavá je přízeň davu, když jej titíž lidé chtěli vzápětí kamenovat.

I Samuel to vnímá podobně. Tady nejde o to, zda si zvolíme takového nebo jiného vůdce. Tady jde o to, zda je naším pravým Pánem Hospodin. Zda se ve svém srdci řídíme podle Božích řádů.

Samuelovi jako odpověď na jeho modlitby Pán Bůh vysvětluje: „Vždyť nezavrhlí tebe, ale zavrhlí mne, abych nad nimi nekraloval. Všim, co dělali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes, dokazují, že mě opustili a že slouží jiným bohům; tak jednají i vůči tobě.“

Stejně nebezpečí rozpoznali i reformační otcové, když varovali před zbytnělou mocí kněží a papeže. Proto tolik důrazu kladli na osobní odpovědnost každého věřícího a na jeho přímý vztah k Bohu bez lidských prostředníků. Tomuto reformačnímu učení říkáme v teologii „všeobecné kněžství věřících.“ Tento přístup se opírá o různé texty Písma svatého, zejména o 1. list Petřův 2. kap. kde čteme: „I vy buďte živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem.“ A v knize Zjevení čteme o Kristu, který „vykoupil lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a ras a učinil je královským kněžstvem našeho Boha.“

Bohužel i naše církve se v minulosti často až příliš soustředila na faráře jako na toho, kdo určuje, kontroluje či dokonce někde i supluje život sboru. Německý teolog Klaus Douglas kdysi napsal: Když farář odejde ze sboru a nikdo si toho skoro ani nevšimne, takový farář dobře pracoval. Proč? Protože naučil lidi jejich vlastní odpovědnosti a samostatnosti. Nefixoval je na svou osobu či na svou nepostradatelnost, ale na Krista. To je přece nejvlastnější úkol faráře – přivádět lidi ke Kristu a pak se v tichosti z jejich života vytrahit. Jako apoštol Filip, který přivedl afrického komorníka k víře a komorník ho pak už neviděl, jen se radoval a jel dál svou cestou.

Když se opět vrátím ke starozákonnímu soudci Samuelovi, tak jde o podobný případ. Samuel pochopil, že přílišná fixovanost na lidského vůdce, leadera nebo krále, vede k oslabení závislosti na Hospodinu. A prorok Jeremiáš, který si už vůbec nebere servítky, rovnou drsně prohlásí: „Proklet buď muž, který doufá v člověka, opírá se o pouhé tělo a srdcem se odvrací od Hospodina.“

Bratři a sestry, závěr je takový strážlivě realistický. Hospodin nakonec Samuelovi řekl: „Teď však je uposlechni“. Tzn. že jde o nouzové dočasné řešení, o řešení, které bere v potaz lidskou porušenost a nedokonalost. Stále je to ovšem jen ústupek lidské přirozenosti. Jediný rozdíl oproti pohanským náboženstvím je v tom, že izraelský král není zároveň bohem a není jako bůh uctíván. Jedná se o vládu člověka nad člověkem. Jde o království lidské, ale ne o království Boží. Stejný problém má ale i demokracie, protože jde stále jen o vládu lidí. I když je to v současnosti zřejmě asi nejlepší z možných způsobů vlády, tak je to stále jen vláda člověka, který se řídí tím, co si sám odhlašuje a nikoliv tím, co říká Pán Bůh a co je Boží stvořitelství záměr.

Tyto otázky tedy problematizovaly i volbu izraelského krále, kterou si lid na Samuelovi vyžádal. Pochybenost této žádosti bible charakterizuje slovy, která vyslovují sami žadatelé: „Ať je nad námi král! I my chceme být jako všechny ostatní národy.“

Být jako ostatní – nevyčínat z řady. To je zřejmě nejnápadnější projev nevěry Hospodinu. Boží lid, který chce být jako pohané se svými modlami, idoly a božstvy, a který se chce řídit královskými zákony namísto Božích přikázání, ztrácí nakonec to nejdůležitější, co mu Hospodin dal – totiž svobodu – tedy onu svobodu svědomí, které je odpovědné pouze Hospodinu, svobodu Božích dětí, které mají jen jednoho Boha a pravého Pána světa, jemuž jedinému se klaníme a jemu jedinému se skutečně zodpovídáme za celý svůj život. Kéž tedy i každému z nás vládne Hospodin.

Modlitba: *Pane Bože, ty jsi náš Bůh a Pán. Přesto si občas připadáme jako sluhové dvou, tří i více pánů. Prosíme, pomoz nám zachovat si svobodu, abychom měli odvahu vždy a všude respektovat a uznávat tvé království i moc i slávu na věky. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Kriste Ježíši, před tebou se skláníme a vyznáváme, že jsi náš Pán. Jako ke svému Pánu k tobě také v této chvíli voláme s prosbou za naše bližní i za nás samé. Prosíme za ty, kteří se stále snaží zalíbit lidem více než tobě. Prosíme, aby se radovali ze svobody, jakou požívají děti nebeského Krále. Prosíme za ty, kteří se trápí nad svou minulostí a řeší různá traumata. Prosíme, obejmí je svou láskou. Modlíme se za ty, kteří jsou v pokušení ohlížet se nazpět, když vykročili směrem za tebou. Kéž mají sílu jít dál s pohledem upřeným k tobě. Prosíme za ty, kteří se cítí osamoceni ve svých zápasích a rozhodováních. Podpírej je skrze své služebníky. Modlíme se za ty, kteří zůstali ve víře stát na místě a nevědí jak dál. Prosíme za ty, kdo zápasí s pochybnostmi a jejich srdce je plné strachu. Prosíme za ty, kteří si nevěří, kteří hledají oporu v bližních, kteří spoléhají na pomoc druhých. K těm všem se, Pane, skloň ve svém porozumění a ujisti je o své blízkosti, lásce, zájmu a milosrdenství. Amen.*